

Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság

**II. Tudomány- és Ipartörténeti
Konferencia**

Kolozsvár, 2009. június 26-28.

A konferencia szervezője

Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság – EMT
Tudománytörténeti Szakosztály

A konferenciák elnökei

WANEK Ferenc
KÁSA Zoltán

A konferencia tudományos bizottsága

WANEK Ferenc,
az EMT Tudománytörténeti Szakosztályának elnöke
Dr. KÁSA Zoltán
az EMT Tudománytörténeti Szakosztályának elnöke

A konferencia szervezőbizottsága

HORVÁTH Erika
PAP Tünde
PROKOP Zoltán

Támogató

Kolozsári Polgármesteri Hivatal és Városi Tanács

Szülőföld Alap – Budapest

MTA-KAB – Kolozsvár

Nyomda

INCITATO – Kolozsvár

A konferencia programja

Péntek,

június 26.

Helyszín: Bethlen Kata Diakóniai Központ (Str. Ponorului nr. 1)

17⁰⁰ – 21⁰⁰   regisztráció, elszállásolás
20⁰⁰ – 22⁰⁰   vacsora

Szombat,

június 27.

Helyszín: Bethlen Kata Diakóniai Központ (Str. Ponorului nr. 1)
Német terem (317)

7⁰⁰   reggeli
8⁰⁰   regisztráció
9⁰⁰   a konferencia megnyitója, köszöntők
9²⁰   előadások
11⁰⁰   kávészünet
11³⁰   előadások
14⁰⁰   ebéd
15⁰⁰   előadások
16²⁰   kávészünet
16⁴⁰   előadások
18⁰⁰   kávészünet
18²⁰   előadások
19⁴⁰   kultúrműsor*
20⁰⁰   díszvacsora

Vasárnap,

június 28.

fél napos kirándulás (8 személyes kisbusszal)
Kolozsvár–Kissármás útvonalon
ebéd
hazautazás

* Szilágyi Domokos versek hangzanak el az Alteregő Irodalmi Előadócsoport előadásában.

Előadások

Ülésvezető: **KÁSA Zoltán**

9²⁰ **TÓTH János**
Ipari örökségvédelem az európai országokban

9⁴⁰ **DRÓTOS László, TÓTH László, LAÁR Tibor**
Lehetőségek az Európai Kulturális Utak programjában a közép-európai termelési kultúra emlékeinek, a műszaki tudomány eredményeinek, az ipari örökség értékeinek hasznosítása céljából

10⁰⁰ **BITAY Enikő**
Ipartörténeti kutatások lehetőségei, módszerei

10²⁰ **MAKAI Zoltán**
Matuzsálemi vízerőművek Erdélyben és a Bánságban

10⁴⁰ **BARTHA Lajos**
Régi erdélyi égbolt megfigyelések gyűjtése és értékelése

11⁰⁰–11³⁰ **kávészünet**

Ülésvezető: **BITAY Enikő**

11³⁰ **KÁSA Zoltán**
A Ferenc József Tudományegyetem kezdete és vége

11⁵⁰ **SZABÓ PÉTER Gábor**
A Ferenc József Tudományegyetem Szegeden (1921-1940)

12¹⁰ **OLÁH-GÁL Róbert**
A Ferenc József Egyetemen matematikából doktoráltak (adatbázisa)

12³⁰ **MAJDIK Kornélia**
Fabinyi Rudolf tudományos munkássága

12⁵⁰ **WANEK Ferenc**
Koch Antal professzor szerepe Erdély földtani megismerésében

13¹⁰ **DVORÁCSEK Ágoston**
A fizika oktatása a Bethlen Gábor Kollégiumban a kezdetektől a XX. századig

---

Ülésvezető: **MAKAI Zoltán**

- 15⁰⁰ **HOCH Sándor**
Szilánkok Kolozsvár nyomdatörténetéből
- 15²⁰ **MÁRTON László**
Technikatörténeti kutatások a kalotaszegi Magyarvalkón
- 15⁴⁰ **HOLLÓ Csaba**
Buda, Svábhegyi Fogaskerekű Vasút
- 16⁰⁰ **SZUNYOGH Gábor, HORVÁTH Sándor**
Különleges műszaki megoldások a belső égésű motorok fejlődésének kezdeti időszakából
- 16²⁰–16⁴⁰ **kávészünet**

Ülésvezető: **WANEK Ferenc**
- 16⁴⁰ **MIKUS Károlyné, KOZMA Erzsébet**
150 éve hunyt el Gábor Áron
- 17⁰⁰ **CSATH Béla**
Zsigmondyak gyógyvízfürdői- és artézi kút fúrásai Erdélyben
- 17²⁰ **ANDRÁS József, KOVÁCS József**
Bányagépek fejlődésének hazai vonatkozásai
- 17⁴⁰ **TALPAS János**
Románia sóbányái: múlt és jelen
- 18⁰⁰–18²⁰ **kávészünet**

Ülésvezető: **MAJDIK Kornélia**
- 18²⁰ **SZÓCS Katalin**
A középkori titkos tudomány és magyar vonatkozásai
- 18⁴⁰ **MÁTHÉ Enikő**
*Fekete Lajos
(1837. június 18., Torda - 1916. június 29., Selmecbánya)*
- 19⁰⁰ **SÓFALVI László, BITAY Enikő**
Bánki Donát élete és munkássága
- 19²⁰ **MIHALIK András**
*A Ferenc Csatornáról...
Az első magyar betonműtárgy 1854 évi építésének az ürügyén*

Beköszöntő

Immár másodjára találkozunk, érezhetően nagyobb számban, mint első Technika- és Tudománytörténeti Konferenciánk alkalmával.

Örvendetes tény, hogy nemzeti közösségünkben él érdeklődés a szakmatörténet iránt. Hiszen a tudományok fejlődése, valamint azok eredményeinek gyakorlatba ültetési módja egyaránt szerves része az egyetemes művelődéstörténetnek, még akkor is, ha egyes irodalmárok azt csak az irodalom és művészetek privilégiumának tekintik. Vég-eredményben, mi tehetünk arról, hogyan tekinti részvételünket az egyetemes kultúrában az emberiség. Mi vagyunk hivatottak a tudományismertetés eszközeivel szakterületeinket bemutatni, s azok eredményeit napirenden tartani a szélesebb rétegek előtt. De mi vagyunk adósa annak is, hogy a *tudományok fejlődését és a műszaki haladás történetét* a széles néprétegek számára érthetően, élvezhetően, közkinccsé tegyük. Minden nemzet büszke (lehet) Nobel-díjas tudósaira, kiemelkedő felfedezőire, feltalálóira, azokra, akik az egyetemes megismerés útján nagyot léptek előre. De a szakember, a szakma látja meg az értéket, ő teheti közkinccsé, nemzeti büszkeséggé.

Ez a fórum, elgondolásunk alapján arra hivatott, hogy az értékeket *forráskutatással* feltárja, kiemelje az igazi kincseket, hogy aztán, a tudománynépszerűsítők (esetenként nekünk is fel kell vállalni ezt a szerepet) továbbadhassák azokat a nagyközönség számára.

Ezért akarom a jelenlevőket arra buzdítani, hogy tegyünk többet e cél érdekében annál, hogy azt ismételjük magunk közt, ami már a tudománytörténet számára evidencia. Nem ez a fóruma a népszerűsítésnek, bár az ahhoz vezető út kimunkálása is ránk tartozik. Meggyőződésem, akkor fogunk kezdeményezésünkkel célt érni, ha a forráskutatáson alapuló értékelés fele próbálunk haladni. Ennek fontosságára akarom a résztvevők figyelmét felkelteni, egyben mindenkit arra buzdítani, hogy ebben a mederben próbáljuk a jövőben *Technika- és Tudománytörténeti Konferenciánk* alakulását mélyíteni.

Ha a gyémánszemeket kiássuk, felcsillantjuk a fényben, nemcsak nemzetünk önértetét erősítjük, de vonzerőt teremtünk. Szellemit és anyagit egyaránt. Európa-szerte elindult egy életerős, reméljük, nagy jövő előtt álló mozgalom: a *kultúrutak mozgalma*. Ha meglátjuk az ebben rejlő lehetőségeket, turisztikai kincsesbányává tehetjük kicsiny hazánkat, Erdélyt. Természetesen, ez nem csak rajtunk áll, itt már más fórumok építő jellegű viszonyulása is szükséges, de azok a fórumok csak akkor mozdulnak, ha a gyémántot felcsillantani tudjuk.

Kérem a jelenlevőket, társuljanak ehhez a kincskereséshez, és minél több kollégát próbáljanak meggyőzni e munka szükségességéről, szépségeiről. Lehetőleg minél több fiatal próbáljunk megérinteni e kutakodás gyönyöreivel, együttműködés útján. Látom a biztató példákat itt, körünkben is.

Jó munkát, a munkához jó kedvet s erőt és egészséget kívánok. Legyen e találkozó egyén és közösségépítő, élményt nyújtó, sikeres kincskereső cselekedet.

WANEK Ferenc

Résztevők névsora

- András József Dr.** Petrosényi Egyetem
332024 Petroșani (Petrosény)
Str. 1 Dec. 1918 nr. 96/10
Tel.: +40-254-543995, +40-722-262067
Fax: +40-254-543995
E-mail: andras@upet.ro
- Bartha Lajos** 1023 Budapest, Frankel Leo út 36
Tel.: +36-1-3261174
E-mail: arbar@t-online.hu
- Bitay Enikő Dr.** Erdélyi Múzeum Egyesület
400009 Cluj (Kolozsvár)
Str. Napoca nr. 2-4
Tel./fax: +40-264-595176
E-mail: ebitay@gmail.com
- Boros János** Kolozsvári Polgármesteri Hivatal
Cluj (Kolozsvár)
- Colțea Tibor** Tipoholding Rt.
Cluj (Kolozsvár)
- Csath Béla** Magyar Olajipari Múzeum
8900 Zalaegerszeg, Wlassics Gyula u. 13.
Telefon: +36-92-313-632, Fax: +36-92-311-081
E-mail: moim@olajmuzeum.hu
- Csibi Vencel Dr.** EMT
400604 Cluj (Kolozsvár)
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 116
Tel.: +40-264-590825, Fax: +40-264-594042
E-mail: csibiven@yahoo.com
- Darvay Béla** EMT
400604 Cluj (Kolozsvár)
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 116
Tel.: +40-264-590825, Fax: +40-264-594042
- Drótos László Dr.** Közép-európai Ipari Örökség Útja Egyesület
3519 Miskolc, Kiss József u. 40
Tel.: +36-30-9864042
Fax: +36-46-422323
E-mail: drotos.laszlo@bzlogi.hu
- Dvoráček Ágoston** Bethlen Gábor Kollégium
515200 Aiud (Nagyenyed)
Str. Transilvaniei bl. C11, ap. 5
Tel.: +40-258-863013, +40-723-722433
Fax: +40-258-865566
E-mail: dvoracsek52@yahoo.com
- Hoch Sándor** Graficolor Kft.
Cluj (Kolozsvár)
grafyc@cluj.astral.ro

-
- Holló Csaba** Magyar Mérnöki Kamara
3532 Miskolc, Györi kapu 79.
Tel.: +36-30-2353231, Fax: +36-46-428106
E-mail: hollocs.miskolc@chello.hu
- Horváth Erika** EMT
400604 Cluj (Kolozsvar)
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 116
Tel.: +40-264-590825, Fax: +40-264-594042
E-mail: erika@emt.ro
- Kása Zoltán Dr.** Sapientia EMTE
540485 Tg. Mureş (Marosvásárhely)
Şoseaua Sighişoarei 1C.
Tel.: +40-265-208170, Fax: +40-265-2062 11
E-mail: kasa@ms.sapientia.ro
- Kovács József Dr.** Petrosényi Egyetem
332024 Petroşani (Petrozsény)
Tel.: +40-254-543995, +40-723-193455
E-mail: kovacsi@mail.com
- Kovács Zoltán Dr.** EMT
400604 Cluj (Kolozsvar)
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 116
Tel.: +40-264-590825, Fax: +40-264-594042
E-mail: kovzoli7@yahoo.com
- Kozma Erzsébet** Dunaujváros, Ságvári Endre u. 1. 3/2.
Tel.: +36-30-4072628
E-mail: zsoka.kozma@gmail.com
- Köllő Gábor Dr.** EMT
400604 Cluj (Kolozsvar)
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 116
Tel.: +40-264-590825, Fax: +40-264-594042
E-mail: emt@emt.ro
- Laár Tibor** MTESZ
1027 Budapest, Fő u. 68
Tel.: +36-1-2241456
E-mail: tiber.laar@mtesz.hu
- Majdik Kornélia Dr.** EMT
400604 Cluj (Kolozsvar)
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 116
Tel.: +40-264-590825, Fax: +40-264-594042
E-mail: majdik@chem.ubbcluj.ro
- Makai Zoltán** ProEnerg Kft.
Oradea (Nagyvárad)
Tel.: +40-259-447163, +40-259-413869
E-mail: makai.z@proenerg.ro
- Márton László** Delta Info-Line Kft.
535500 Gheorgheni (Gyergyószentmiklós)
Str. Nicolae Bălcescu nr. 17
Tel.: +40-744-693014
E-mail: martonlb@yahoo.com

-
- Mihalik András Dr.** Nagyvárad Egyetem
410437 Oradea (Nagyvárad)
Str. Ștefan cel Mare nr. 64/7
Tel.: +40-359-432034
E-mail: mihalikandras@freemail.hu
- Nistor Gáspár** Nis Electronics Kft.
Cluj (Kolozsvár)
- Oláh-Gál Róbert Dr.** Babeș-Bolyai Tudományegyetem
Matematika és Informatika Kar,
Csíkszeredai Kihelyezett Tagozat
530212 Miercurea Ciuc (Csíkszereda)
Str. Rev. din Dec. nr. 15/17
Tel.: +40-266-372856, +40-747-537035
E-mail: ogrogr@gmail.com
- Pap Tünde** EMT
400604 Cluj (Kolozsvár)
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 116
Tel.: +40-264-590825, Fax: +40-264-594042
E-mail: tunde@emt.ro
- Prószéky Gábor** Morphologic Kft.
Budapest
- Puskás Ferenc Dr.** EMT
400604 Cluj (Kolozsvár)
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 116
Tel.: +40-264-590825, Fax: +40-264-594042
E-mail: puskasferenc@yahoo.com
- Prokop Zoltán** EMT
400604 Cluj (Kolozsvár)
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 116
Tel.: +40-264-590825, Fax: +40-264-594042
E-mail: prokop@emt.ro
- Radó István** Radonyomda Kft.
Eger
- Sófalvi László** Erdélyi Múzeum Egyesület
400009 Cluj (Kolozsvár)
Str. Napoca nr. 2-4
- Szabó András** IMATEX Rt.
540165 Târgu Mureș (Marosvásárhely)
Str. I. L. Caragiale nr. 20.
Tel.: +40-723-285263
E-mail: andras947@freemail.hu
- Szabó Péter Gábor** Szegedi Tudományegyetem
Számítógépes Optimalizálás Tanszék
6701 Szeged, Postafiók 652.
Tel.: +36-62-544-222/4895
Fax: +36-62-546-397
E-mail: pszabo@inf.u-szeged.hu

-
- Szél Sándor** Prodev Consultant Kft.
410020 Oradea (Nagyvárad)
Str. Teatrului nr. 6.
Tel.: +40-741-011851
E-mail: szel.alexandru@yahoo.com
- Szócs Katalin** 400031 Cluj (Kolozsvár)
Str. Nuferilor nr. 1, ap. 8
Tel.: +40-264-595960
E-mail: szocskatalin@yahoo.com
- Szunyogh Gábor Dr.** Budapesti Műszaki Főiskola
1081 Budapest, Népszínház u. 8.
Tel.: +36-1-2044095
Fax: +36-1-2044088
E-mail: szgabor@ommuseum.ehc.hu
- Talpas János** Erdélyi Múzeum Egyesület
400009 Cluj (Kolozsvár)
Str. Napoca nr. 2-4
- Tiringer Zoltán** 7000 Sárobgárd, Fenyő u. 20.
Tel.: +36-70-4219232
E-mail: zoli606@gmail.com
- Tóth János Dr.** Magyar Olajipari Múzeum Alapítvány
8900 Zalaegerszeg
Wlassics Gyula u. 13.
Tel.: +36-92-313632
Fax: +36-92-311081
E-mail: moim@olajmuzeum.hu
- Tóth László** MTESZ
1027 Budapest, Fő u. 68
Tel.: +36-1-2241456
- Tóth Norbert** Miskolci Egyetem
Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszék
3515 Miskolc-Egyetemváros
Tel.: +36-70-5553857
E-mail: toth.norbert@uni-miskolc.hu
- Tóthné Cser Emília** Zalaegerszeg
- Wanek Ferenc** EMT
400604 Cluj (Kolozsvár)
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 116
Tel.: +40-264-590825
Fax: +40-264-594042
E-mail: wanek.ferenc@gmail.com

Hasznos információk

A konferencia titkárságának működési ideje és helyszínei

- péntek, június 26.
17⁰⁰ – 21⁰⁰ Bethlen Kata Diakóniai Központ
(Kolozsvár, Str. Ponorului nr. 1)
- szombat, június 27.
8⁰⁰ – 19⁰⁰ Bethlen Kata Diakóniai Központ
(Kolozsvár, Str. Ponorului nr. 1)

Az előadások helyszínei

Bethlen Kata Diakóniai Központ, Német terem (317)
(Kolozsvár, Str. Ponorului nr. 1)

Szálláshely

- Bethlen Kata Diakóniai Központ ** (Str. Ponorului nr. 1) Tel.: +40-264-440510

Étkezések

- A reggelit a szálláshelyen lehet elfogyasztani.
- A pénteki vacsora és a szombati ebéd és díszvacsora, valamint a vasárnapi ebéd helyszíne: Bethlen Kata Diakóniai Központ (Kolozsvár, Str. Ponorului nr. 1)

Hasznos telefonszámok

- Magyar Főkonzulátus, Kolozsvár tel.: 0264-596300
- Konferencia titkárság mobil: 0744-783237
- Pap Tünde mobil: 0745-362432
- TAXI - Pritax tel.: 0264-942
- TAXI - Diesel tel.: 0264-953
- TAXI - Nova tel.: 0264-949

Útadó matricák

A külföldről érkező személygépkocsiknak kötelező útadómatricát vásárolni!!! Ezek megvásárolhatók a *MOL*, illetve a *Petrom* benzinkutaknál (5 napra az ára max. 5 EUR).

Pénznem

100 HUF = kb. 1,42 RON

1 EUR = kb. 4,28 RON